

HUOLTOVARMUUS VERKOSTO- JA SOPIMUSTALOUDESSA

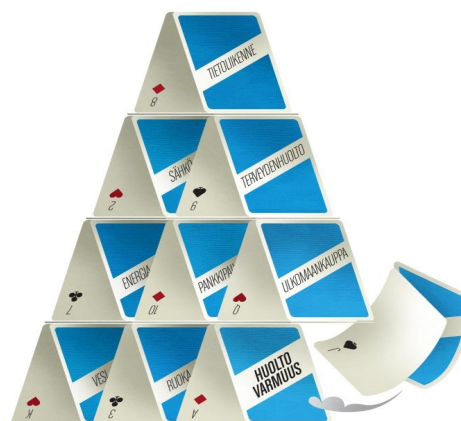
Johtaja
Hannu Pelttari
Suomen Vesiyhdistyksen
Vesihuoltojaoston seminaari
6.11.2013 Espoo

HUOLTOVARMUUSKESKUS
FÖRSÖRJNINGSBEREDSKAPSCENTRALEN
NATIONAL EMERGENCY SUPPLY AGENCY

HAURAS NYKY-YHTEISKUNTA

- Kaupungistuminen
- Sähköistyminen
- Verkottuminen
- Digitalisoituminen
- Globalisaatio
- Epävarmuus, riskit
- Maantiede (Suomi)

HUOLTOVARMUUSKESKUS
FÖRSÖRJNINGSBEREDSKAPSCENTRALEN
NATIONAL EMERGENCY SUPPLY AGENCY

MAAMME HUOLTOVARMUUSHAASTEITA

- Kylmä ilmasto (lämmitys, maatalous)
- Syrjäinen sijainti, riippuvuus merikuljetuksista
- Energiantensiivinen talouden rakenne
- Harvaan asuttu maa, pitkät kuljetusetäisyydet

- Globalisaatio: omistus- ja liiketoimintarakenteet muutoksessa
- Markkinoiden kyky tuottaa huoltovarmuutta muuttuu jatkuvasti
- Digitalisoituminen: järjestelmien ja avointen verkkojen monimutkaisuuden ja haavoittuvuuden kasvu
- Osaaminen: kokonaisuuksien ymmärtäminen, hallinta ja varmistaminen

Tuhkapilvi
Rajuilmat, myrskyt
Itämeren jäätilanne

HUOLTOVARMUUSKESKUS
FÖRSÖRJNINGSBEREDSKAPSCENTRALEN
NATIONAL EMERGENCY SUPPLY AGENCY

3

HUOLTOVARMUUSTAVOITTEIDEN KEHITYS

Kylmän sodan uhkakuvat
1988

- * Ulkomaankaupan sulkutila 1 v.
- * 4-6 kk lievä kriisi
- * Laaja perushuollon käsite

EU-olosuhteet
1995

- * 12 kk kestävä valmiuslain mukainen kriisi, johon voi sisältyä puolustustilaa
- * Tuontimahdollisuudet olennaisesti vaikeutuneet
- * Kansallisia toimia täydentävät EU, IEA ja bilateraali järjestelyt
- * Perushuollon priorisointi

Nine eleven
2002

- * 12 kk valmiuslain mukainen kriisi sisältäen puolustustilan ja terrorismiuhan
- * Tuontimahdollisuudet väliaikaisesti vaikeutuneet
- * Kv. yhteistyö olennainen osa varautumista
- * Painopisteenä yhteiskunnan toimivuus, erityisesti tietotekniikka ja viestintä

Globalisaatio ja verkostotalous
2008

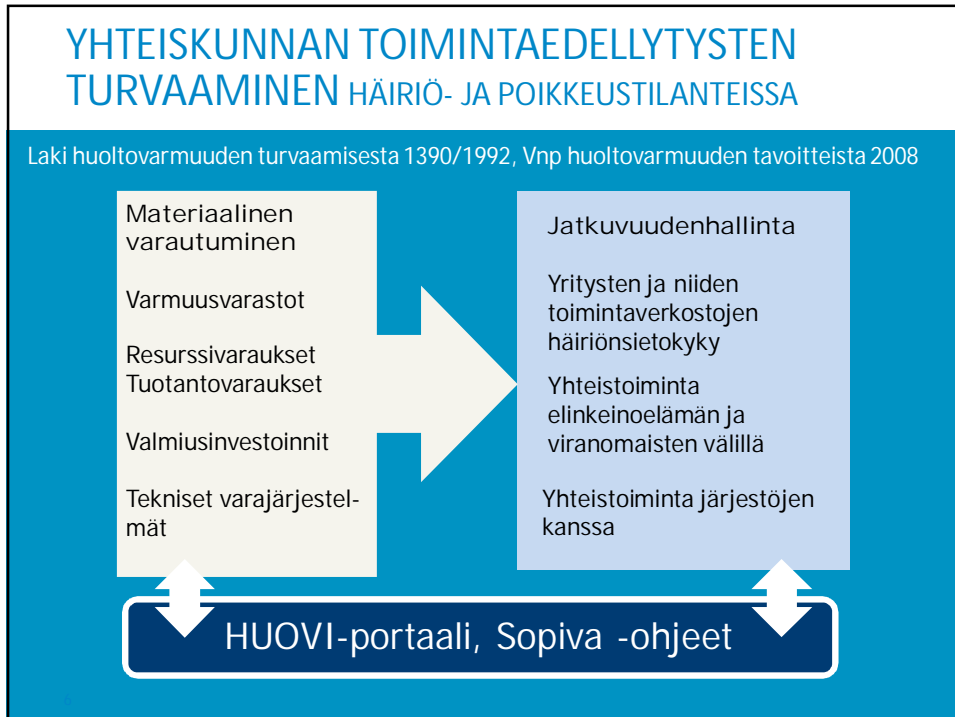
- * Tuonti väliaikaisesti häiriintynyt, normaaliolojen vakavat häiriöt
- * Lähtökohdana kv. markkinat ja kansalliset toimenpiteet
- * EU ja kv. sopimukset täydentäviä
- * Yhteiskunnan kriittinen infrastruktuuri korostuu, kv. yhteistyö aktiivisempaa

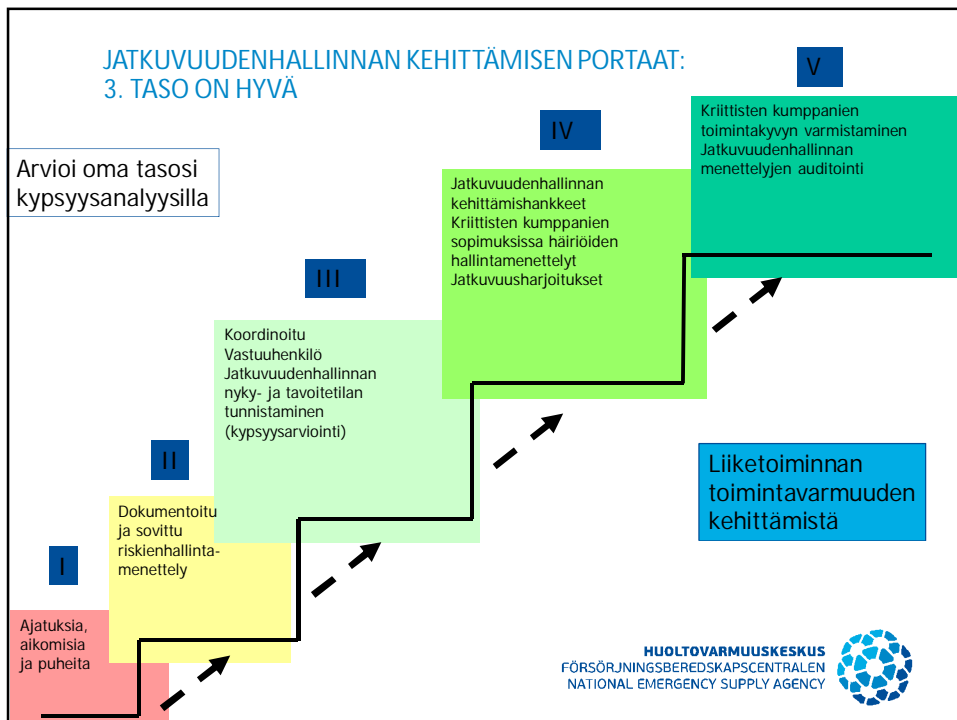
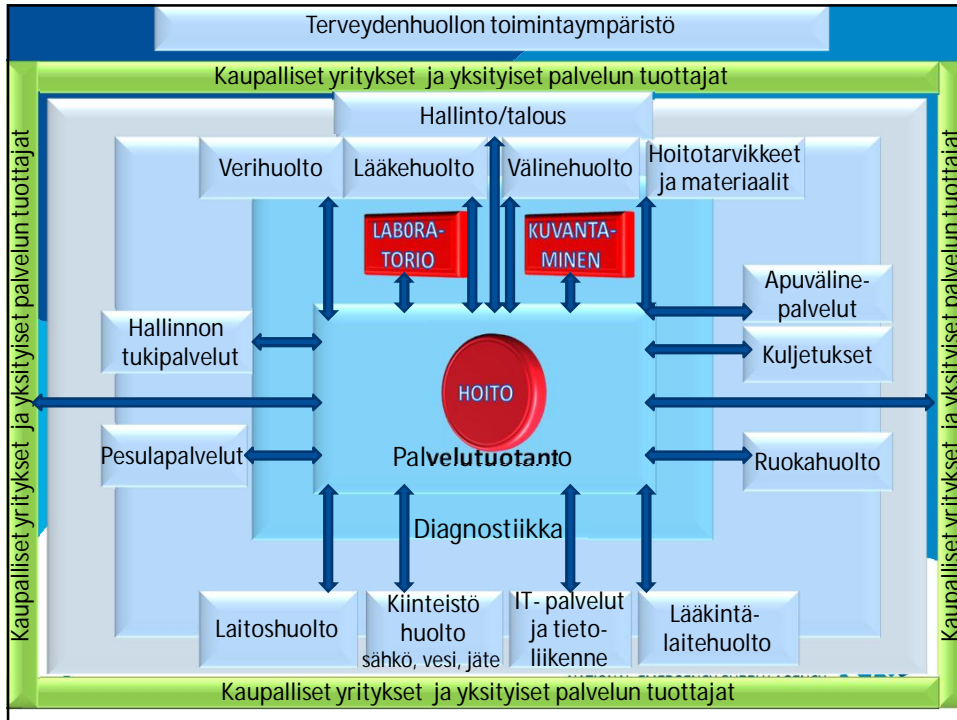
Epävarmuuden ja konfliktien maailma
2013

HUOLTOVARMUUSKESKUS
FÖRSÖRJNINGSBEREDSKAPSCENTRALEN
NATIONAL EMERGENCY SUPPLY AGENCY

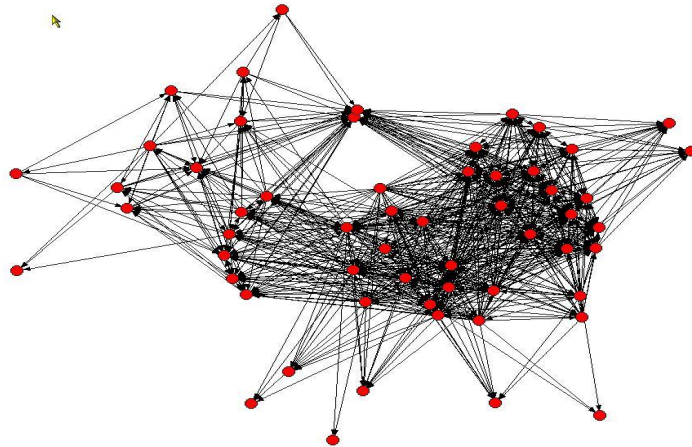

4

HAASTEENA KOKO VERKOSTON TOIMINTAVARMUUDEN KEHITTÄMINEN

HUOLTOVARMUUSKESKUS
FÖRSÖRJNINGSBEREDSKAPSCENTRALEN
NATIONAL EMERGENCY SUPPLY AGENCY

9

SOPIVA?

SOPIMUKSIIN PERUSTUVA VARAUTUMINEN

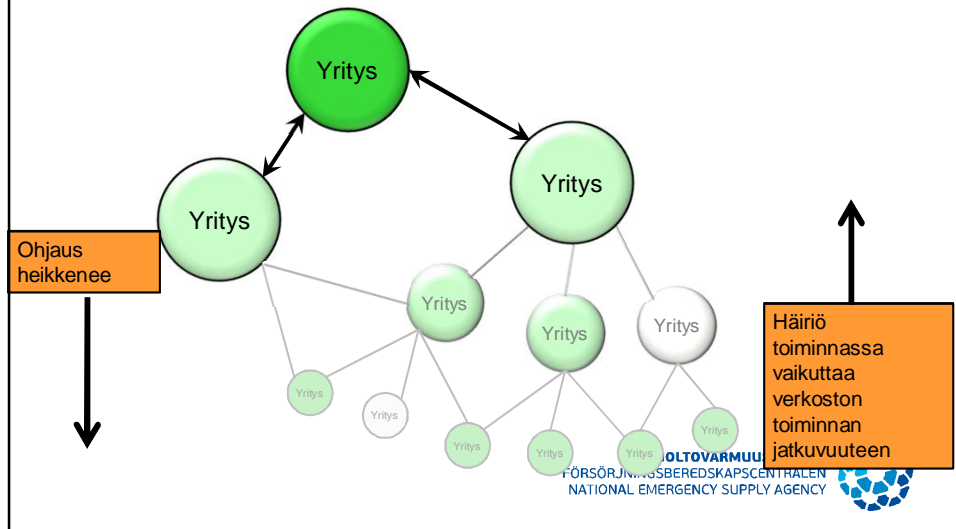
- Toiminnan jatkuvuuden hallintaa koskevien suositusten tavoitteena on parantaa yritysten ja julkishallinnon organisaatioiden toimintaedellytyksiä ja varmistaa niiden toiminnan jatkuvuus myös mahdollisissa häiriötilanteissa.
- Suosituksia noudattamalla organisaatio voi yhtäältä kehittää kykyään (1) ehkäistä mahdollisia toiminnan häiriöitä, (2) pienentää mahdollisen häiriön vaikutuksia toimintaan sekä (3) nopeuttaa häiriön vaikutuksista palautumista.
- Toimintavarmuutta kehitetään siten, että uusissa hankinta- tai yhteistyösopimuksissa edellytetään toiminnan jatkuvuuden hallintaa koskevien suositusten noudattamista kaikilta verkostoon kuuluvilta kumppaneilta: sekä varsinaisilta sopimuskumppaneilta että niiden alihankintayrityksiltä ja muilta verkostokumppaneilta.
- Mallisopimuslausekkeiden on tarkoitus helpottaa suositusten käyttöönottoa sopimuksissa. Toiminnan jatkuvuuden hallintaa koskevat suositukset otetaan varsinaisen sopimuksen liitteeksi.
- <http://www.huoltovarmuus.fi/tietoa-huoltovarmuudesta/jatkuvuudenhallinta/sopiva/>

HUOLTOVARMUUSKESKUS
FÖRSÖRJNINGSBEREDSKAPSCENTRALEN
NATIONAL EMERGENCY SUPPLY AGENCY

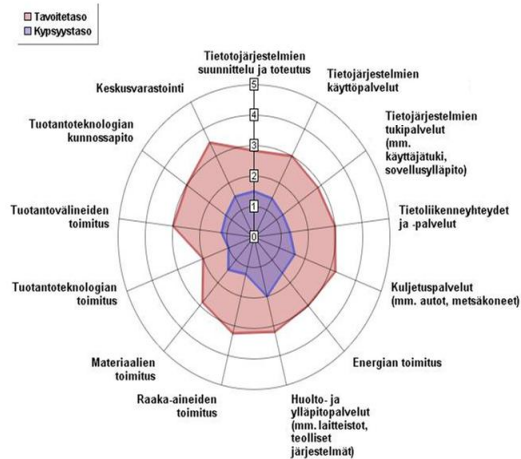

10

SOPIVA-SOPIMUSMALLIT YRITYKSEN TOIMIJAVERKOSTON TOIMINTAVARMUUDEN KEHITTÄMISEKSI

4.3 JATKUVUUDENHALLINNAN MENETTELYT KUMPPANIEN KANSSA TEHDYISSÄ SOPIMUKSISSA: Pooli X

HUOLTOVARMUUSKESKUS
 FÖRSÖRJNINGSBEREDSKAPSCENTRALEN
 NATIONAL EMERGENCY SUPPLY AGENCY

SUOSITUSTEN KÄYTÖSTÄ SOPIMISEN PÄÄTAVOITTEET

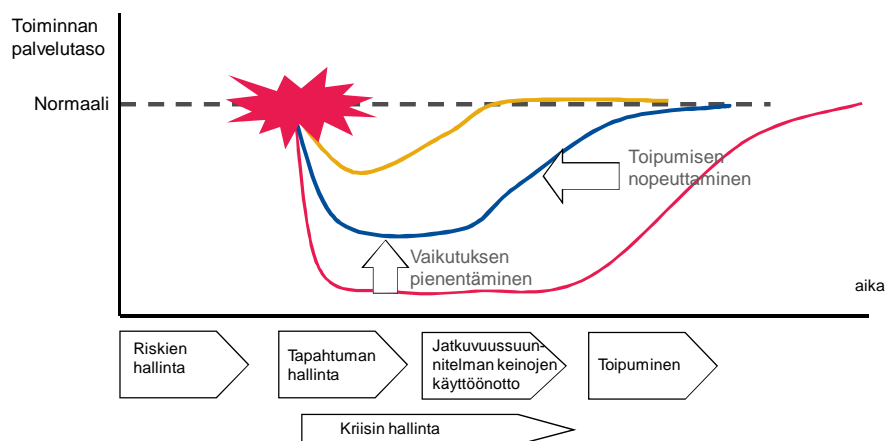
- Verkostoissa tuotettujen palveluiden toimitusvarmuus paranee
- Sopijaosapuolille yhteiset toiminnan jatkuvuudenhallinnan perusteet
- Toiminnan jatkuvuuden hallinnasta luonnollinen osa suomalaista toimijoiden arkipäivää
- "Win-win-win" -tilanne
  - Oma toimintavarmuus paranee
  - Kumppaneiden toimintavarmuus paranee
  - Yhteiskunnan huoltovarmuus paranee

2.2.2010
SOPIVA-hankeryhmä v.2.0
13

HUOLTOVARMUUSKESKUS
FÖRSÖRJNINGSBEREDSKAPSCENTRALEN
NATIONAL EMERGENCY SUPPLY AGENCY

Häiriöihin varautumisen ja toiminnan jatkuvuudenhallinnan konsepti

4.11.2013

14

HUOLTOVARMUUSKESKUS
FÖRSÖRJNINGSBEREDSKAPSCENTRALEN
NATIONAL EMERGENCY SUPPLY AGENCY

23.9.2008 14

Sandy storm top sandbagger: Goldman Sachs

Kuva: Greg Rumeliotis

4.11.2013

HUOLTOVARMUUSKESKUS
FÖRSÖRJNINGSBEREDSKAPSCENTRALEN
NATIONAL EMERGENCY SUPPLY AGENCY

NEOT OY: TYÖKALUT

- ▶ HUOVI-Portaali
  - Kypsyysanalyysi ja tavoitteiden määrittely yhtiötasolla. Tehdään myös yhteistyössä omistaja-asiakkaiden kanssa, laajennetaan toimialan tietoisuutta jatkuvuudenhallin
- ▶ Riskianalyysi (1.7)
  - SOK:n riskianalyysityökalu käytössä riskien tunnistamiseen
  - Riskit joko poistetaan tai siirretään jatkuvuudenhallinnan piiriin
- ▶ SOPIVA (Sopimukseen perustuva varautuminen, 1.7.1)
  - 28 suositusta, joiden vaatimukseen vastaamalla luotu pohja jatkuvuussuunnitelmalle
- ▶ IMS
  - Jatkuvuussuunnitelman hallinta => prosessien kehittäminen sisältämään jatkuvuuden hallinnan näkökulman

HUOLTOVARMUUSKESKUS
FÖRSÖRJNINGSBEREDSKAPSCENTRALEN
NATIONAL EMERGENCY SUPPLY AGENCY

PÄIVITTÄISTAVARAHUOLLON OHJE 2013

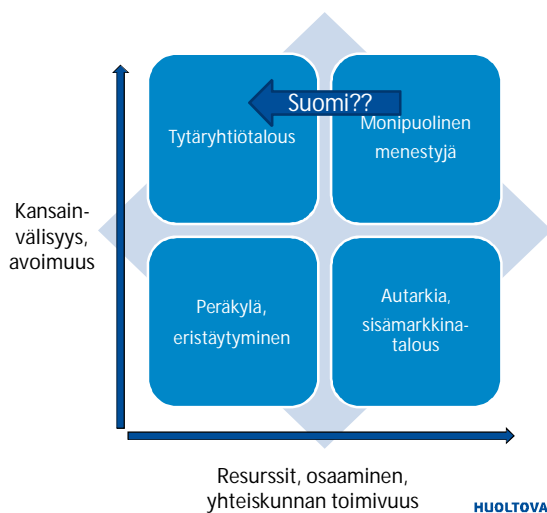
Päivittäistavara-
huollon
varautumis- ja jatkuvuus-
suunnitteluohje kunnille

HUOLTOVARMUUSKESKUS
FÖRSÖRJNINGSBEREDSKAPSCENTRALEN
NATIONAL EMERGENCY SUPPLY AGENCY

MIHIN MENET SUOMI?

HUOLTOVARMUUDEN SISÄLTÖ JA TARVE MUUTTUU MAKROympäristön mukana

HUOLTOVARMUUSKESKUS
FÖRSÖRJNINGSBEREDSKAPSCENTRALEN
NATIONAL EMERGENCY SUPPLY AGENCY

VÄHEMMÄN HAURAUTTA

KAIKKI JOKO HYÖTYY TAI KÄRSII VOLATIILISUUDESTA. HAURAS KÄRSII AINA VOLATIILISUUDESTA (TALEB: ANTIFRAGILITY)

ENEMMÄN RESILIENSSIÄ

ASSIMILATION, ADAPTATION, AGILITY, ACTIVE LEARNING

YRITYSTEN, KUNTIEN, JÄRJESTÖJEN, KOTITALOUKSIEN JA KANSALAISTEN YHTEISÖLLISYYS, OMATOIMISUUS JA OSAAMINEN VÄHENTÄÄ HAURAUTTA JA LISÄÄ RESILIENSSIÄ

Yhteystiedot

Huoltovarmuuskeskus
Pohjoinen Makasiinikatu 7 A

FI-00130 Helsinki, Finland

Puh. 02950 51000
Fax 09260 9594
www.huoltovarmuus.fi
www.nesa.fi

<http://blogi.huoltovarmuus.fi/haurautta-vastaan/>

<http://blogi.huoltovarmuus.fi/sanat-eivat-riita-kertomaan/>

Kiitos

HUOLTAVARMUUSKESKUS
FÖRSÖRJNINGSBEREDSKAPSCENTRALEN
NATIONAL EMERGENCY SUPPLY AGENCY

19

KOTIVARAX

PULMA TULEE PUUN TAKAA. OLETKO VALMIS?

TEE NÄPPÄRÄ TESTI!

Oman kotisi valmiuden voit varmistaa kevyellä pelillä. Tämä peli ei sinulta mitään ota, mutta se antaa kullanarvoisia vinkejä. Pelissä on 10 osa-aluetta, josta saat pisteitä ja hyödyllistä faktaa.

Ota tukeva asento ja anna mennä!

<http://huoltovarmuus.fi/kotivarax/>

Hannu Pelttari
02.10.2013

HUOLTAVARMUUSKESKUS
FÖRSÖRJNINGSBEREDSKAPSCENTRALEN
NATIONAL EMERGENCY SUPPLY AGENCY

JATKUVUUDEN HALLINNAN SUOSITUKSET - JOHTAMINEN

1. Organisaatio on **tunnistanut** ydintoimintoihinsa liittyvät jatkuvuuden ja erityistilanteiden hallintaa ohjaavat keskeiset tekijät, velvoitteet ja riippuvuudet
2. Ydintoimintojen asettamat **vaatimukset** jatkuvuuden hallinnalle on **määritetty**
3. **Johto edellyttää** organisaatiolta ydintoimintojen ja kriittisten tukitoimintojen jatkuvuuden hallinnan suunnittelua
4. Jatkuvuuden hallinta on **organisoitu** ja **vastuutettu** osana normaalia johtamista, toimintaa sekä kumppanuusverkoston hallintaa
5. Jatkuvuussuunnittelun **koordinointi** on **vastuutettu**
6. Jatkuvuuden hallinnalle on **asetettu** tavoitteisiin nähden **resurssit**
7. Jatkuvuuden hallinnan **suunnittelu** toteutetaan ydin- ja tukitoimintojen **yhteistyönä**
8. Viestinnän ja raportoinnin **vastuut** ja **toimintamalli** keskeisimpien sidosryhmien kanssa on määritetty ja **organisoitu**
9. Organisaation **johto seuraa** jatkuvuuden hallinnan kehittämistä, jatkuvuussuunnittelua sekä toimenpiteiden vaikutuksia ja kustannuksia
10. **Erytistilanteiden hallinta** on organisoitu, ohjeistettu ja huomioitu toimintamalleissa

HUOLTOVARMUUSKESKUS
 FÖRSÖRJNINGSBEREDSKAPSCENTRALEN
 NATIONAL EMERGENCY SUPPLY AGENCY

JATKUVUUDEN HALLINNAN SUOSITUKSET – TOIMINNAN OHJAAMINEN

11. Organisaation ja toimintaympäristön **vuorovaikutus** otetaan toiminnassa huomioon
12. **Säännöllinen riskienhallintamenettely** on käytössä
13. Riskienhallinnan **tulokset ohjaavat** jatkuvuuden hallinnan kehittämistä
14. Toiminnan jatkuvuuden hallinnan **toimenpiteet tukevat** organisaation ydintoiminnan tavoitteita
15. Palvelujen jatkuvuuden **hallinta toimintaverkostossa** on suunniteltu ja sovittu
16. **Erytistilanteiden** hallinnan menettelyt on **suunniteltu**
17. **Kriisiviestintämenettelyt** on suunniteltu ja **harjoiteltu**
18. Kriittisten toimintojen **häiriöiden hallintaohjeet** on laadittu, koulutettu ja toiminta harjoiteltu

HUOLTOVARMUUSKESKUS
 FÖRSÖRJNINGSBEREDSKAPSCENTRALEN
 NATIONAL EMERGENCY SUPPLY AGENCY

JATKUVUUDEN HALLINNAN SUOSITUKSET – HENKILÖSTÖRESURSSIT

19. Jatkuvuuden hallinnan **osaamiselle** on asetettu rooli- tai tehtäväkohtaiset **vaatimukset**, osaamistaso tunnetaan ja osaamista **kehitetään**
20. Organisaatio **kannustaa henkilöstöä** noudattamaan ja kehittämään hyvää jatkuvuuden hallinnan ja tiedon turvaamisen toimintamallia
21. Organisaatiossa on **sovittu tapa toimia** valvonnassa, turvallisuuspoikkeamissa ja väärinkäytötilanteissa
22. **Avainroolit** ja -henkilöt on tunnistettu ja **varajärjestelyt** on suunniteltu
23. **Henkilöstö** ja sen käyttö on suunniteltu ja **mitoitettu** vähintään **ydintoimintojen** jatkuvuuden hallinnan edellyttämällä tavalla

HUOLTOVARMUUSKESKUS
FÖRSÖRJNINGSBEREDSKAPSCENTRALEN
NATIONAL EMERGENCY SUPPLY AGENCY

JATKUVUUDEN HALLINNAN SUOSITUKSET – KUMPPANUUDET

24. Organisaation tuotannolle **kriittiset** kumppanit, alihankkijat ja resurssit on **tunnistettu**
25. **Sopimuksissa** on **vaatimukset** toiminnan jatkuvuuden hallinnan toteuttamiselle
26. Kriittisen toiminnan jatkuvuuden **hallintavelvoite** on ulotettu keskeiseen **toimittajaverkostoon**
27. **Yhteistoiminta** kumppanien kanssa häiriö- ja erityistilanteiden hallitsemiseksi on **organisoitu** ja **vastuutettu**

Jatkuvuuden hallinnan suositukset – arviointi

28. Jatkuvuuden hallinnan toteutumista ja tarkoituksenmukaisuutta **seurataan** ja **arvioidaan**

HUOLTOVARMUUSKESKUS
FÖRSÖRJNINGSBEREDSKAPSCENTRALEN
NATIONAL EMERGENCY SUPPLY AGENCY

TOIMINNAN JATKUVUUS MUKAAN
SOPIMUKSIIN

15.5.2009 Versio 1.0

15.5.2009 Versio 1.1

Esimerkki sopimuskohdasta (sitova alihankintamalli)

PALVELU Huolto**VARMUUS**keskus

LIITE 1

15.5.2009

Suositus

SISÄLTÖ:

1. Sopimus
2. Sopimus
3. Sopimus
4. Sopimus
5. Muut in
6. Vastuu
7. **TOIMINTAAN**
8. Force M
9. Suojaam
10. Salassa
11. Erimiel
12. Sopimus
13. Sopimus
14. Sopimus
15. Sopimus
16. Sopimus
17. Sopimus

Toiminnan ja Tässä sopi tärkeää.

Osapuolet → **TOIMINNAN JATKUVUUDEN HALLINTA**

Strateginen ohjaus

1. Organisaatio on tunnistanut ydintoimintoihinsa liittyvät jatkuvuuden ja erityistilanteiden hallintaa ohjaavat keskeiset tekijät, velvoitteet ja riippuvuudet
2. Ydintoimintojen asettamat vaatimukset jatkuvuuden hallinnalle on määritetty
3. Johto edellyttää organisaatiolta ydintoimintojen ja kriittisten tukitoimintojen jatkuvuuden hallinnan suunnittelua

3 Toiminnan jatkuvuuden hallintaan koskevat suositukset 3

3.1 Johtaminen 3

3.2 Toiminnan ohjaus 4

3.3 Henkilöstö ja henkilöresurssien hallinta 5

3.4 Kumppanuudet 6

3.5 Toiminnan jatkuvuuden hallinnan arviointi 7

4 Toiminnan jatkuvuuden hallinnan kustannukset 7

5 Sisäinen viestintä 8

6 Termejä ja määntelmiä 8

7 Voimaantulo 10

NATIONAL EMERGENCY SUPPLY AGENCY